

Børns ufattelige lidelser i psykiatrien

Først årtier efter Anden Verdenskrig stoppede mishandlingen af børn og unge i psykiatriske anstalter i Slesvig-Holsten. Det fortæller en ny udstilling om, som åbnes tirsdag aften.

UDSTILLING

Lars Geerdes
lg@fla.de

Flensborg. Efter at udstillingen »Lidelse og uret« (Leid und Unrecht) de seneste måneder er blevet vist i Slesvig, kommer turen nu til Flensborg, hvor udstillingen åbnes tirsdag den 28. marts kl. 17.30. Det sker i Europa-Universitetets bygning »Helsinki« på Campus.

Udstillingens tema er de overgreb, hundredvis af børn blev udsat for, når de var anbragt i såkaldte børnehjem under børne- og ungdomspsykiatrien. Overgrebene har været af både voldelig og seksuel art og omfattede ikke mindst medicinske eksperimenter med de mindreårige.

Under nazi-diktaturet blev tusinder af handicappede børn eller børn, der af andre grunde blev betragtet som »uværdige«, udsat for hårresende eksperimenter, tortur og drab, men selv om naziststyret sluttede i 1945, fortsatte overgrebene i børne- og ungdomspsykiatrien, som om intet var hændt – måske lige bortset fra, at børn ikke længere blev myrdet. Dødsfald forekom dog alligevel.

Overgrebene, som først sluttede årtier efter krigens slut, er i dag – takket være blandt andre Günter Wulf – ganske veldokumenterede, selv om en stor del dokumenter er blevet destrueret – sågar efter at netop dette var blevet forbudt ved lov. Man har fra officiel side sagt undskyld til ofrene og også sørget for en finansiel kompensation, selv om dens størrelse kan betragtes som pinligt, omfanget og brutaliteten af overgrebene taget i betragtning.

Som led i den officielle be-

arbejdning af den grusomme behandling, børn og unge blev udsat for, lancerede delstatsregeringen en kunstnerkonkurrence, hvor kunstnere fra Slesvig-Holsten var inviteret. Skulpturerne skulle bidrage til, at disse børns skæbner aldrig bliver glemt, og være en påmindelse om, at sådanne forbrydelser mod børn og unge i private og statslige institutioner aldrig må ske igen. Det er de tre vindere af denne konkurrence, der nu kan ses i Flensborg.

Günter Wulf er en af talerne ved aftenens udstillingsåbning. Han er bestyrelsesmedlem i foreningen for tidligere anbragte børn i Slesvig-Holsten (Verein ehemaliger Heimkinder in Schleswig-Holstein e.V.) – og et offer for de nævnte overgreb. Et offer, der har turdet stå åbent frem og ved flere lejligheder har skildret de frygtelige oplevelser på forskellige børnepsykiatriske afdelinger, blandt andre på Hesterberg i Slesvig.

Han har også skrevet en bog med titlen »Seks år i hus F« (Sechs Jahre in Haus F. Eingesperrt, geschlagen, ruhiggestellt. Meine Kindheit in der Psychiatrie).

Egentlig var det forbudt

»Det skal eftertrykkeligt understreges, at det naturligvis er forbudt at slå og fornærme patienterne«, lyder det i en skrivelse fra 1956 til personalet på Hesterberg ifølge et dokument, som Günter Wulf har fundet i et arkiv. Han blev anbragt i en alder af få uger, fordi hans mor – angiveligt – ikke var i stand til at passe barnet. Hvad han har oplevet af chikaner, skældud, prygl, medicinske eksperimenter og ren tortur, mens han var i det nådesløse personalets varetægt fra 1959 til 1974 vil kunne fylde en hel udgave af nærværende avis. Alene det, at han flere gange som barn

Günter Wulf ved skulpturen »Tvangsernæring« af Eve Wiemer. Det grædende barn og det strenge ansigtsudtryk af »tanten« gør stærkt indtryk på betragteren. Fotos: Sven Geissler

var vidne til, at andre børn døde af mishandlingerne, er næsten ikke til at holde ud, så vi sparer vores læsere for flere detaljer.

Günter Wulf er i dag 64 år, men at han stadig er i live, er egentlig et mirakel. Han har dog valgt at informere offentligheden og har heldigvis fundet gehør.

Tekst og billeder

Ud over de tre nævnte skulpturer består udstillingen af en række plancher, hvor man i tekst og billeder – sammensat af Günter Wulf – erfarer mere om de usle forhold, der først stoppede, efter at prof. Hermann Meyerhoff overtog ledelsen på Hesterberg.

- Det er stadigvæk svært for mig at fortælle, og arbejdet med udstillingen har væ-

ret hårdt, siger Günter Wulf i samtalen med Flensborg Avis.

- Men jeg har valgt at se fremad, siger han.

Kunstneren Eve Wiemer, der er født i Berlin, men i dag har sit værksted i Dithmarschen, vandt tredjeprisen i konkurrencen med en skulptur, der tydeligt viser en af de sædvanlige »opdragelsesmetoder«, der blev plejet i disse »hjem« under stikordet »tvangsernæring«. »Tvangsernæring« hedder således også Eve Wiemers skulptur.

- Min skulptur viser en »tante«, der tvinger opkastet mad tilbage i et barn. Jeg måtte selv lide under denne og andre sadistiske metoder i et år, da jeg som fem-årig pige var anbragt på børnehjemmet »Haus Schöneberg« i Vyk

Plancherne med tekst og billeder er sammenstillet af Günter Wulf. Her får betragteren et indtryk af gerningsstederne.

RESÜMEE

Die Ausstellung »Leid und Unrecht«, die am Dienstag, dem 28. März, um 17.30 Uhr in der Europa-Universität Flensburg, Haus Helsinki, eröffnet wird, befasst sich mit den unvorstellbaren »Erziehungsmethoden«, denen Kinder und Jugendliche noch bis in die 1970er Jahre hinein in Einrichtungen der Kinder- und Jugendpsychiatrie in Schleswig-Holstein ausgesetzt wurden – von Beschimpfungen und Schlägen über Prügel, sexuellen Missbrauch und Experimente mit Arzneimitteln bis hin zu regelrechter Folter. Günter Wulf, eines der Opfer, hat einen Großteil der Ausstellung selbst zusammengestellt, die darüber hinaus aus den Sieger-Skulpturen eines von der Landesregierung ausgeschrieben Wettbewerbs zum Thema besteht.

Günter Wulf i skulpturudstillingen. Den store i midten fik førsteprisen og er lavet af Susan Walke. Det systematiske misbrug i institutionerne symboliseres af sagsmapperne. »Dermed danner de det visualiserede grundlag for den lidelse og uretfærdighed, der er påført i statslige, kirkelige og private institutioner, og som er gemt væk i mapper«, lyder beskrivelsen. Nummer to i konkurrencen blev Ute Diez med »Luftballoner« (til højre). På ballonerne er der skrevet ord, som også forekommer i Günter Wulfs bog om lidelserne, han og andre blev udsat for i børne- og ungdomspsykiatrien.

på Før i 1953. Jeg havde tuberkulose, og der blev foretaget medicinforsøg på mig, som medicinalindustrien tjente mange penge på, fortæller kunstneren.

At hendes skulptur »kun« blev nummer tre i konkurrencen, har skuffet Günter Wulf.

- For mig og mange andre har denne skulptur helt klart været den bedste, fordi den netop viser en helt konkret mishandlingsform, vi blev udsat for, siger han.

De to andre vindere er langt fra så tydelige, men har deres egen kunstneriske charme.

Eve Wiemer vil også være til stede og tale ved åbningen af udstillingen.

Tværfaglig kollokvium

Sideløbende med udstillingen beskæftiger dette studiehålvårs tværfaglige kollokvium på universitetet sig med emnet »lidelser og uretfærdighed«. Hver anden uge er der forskere – for det meste fra andre universiteter –

der tager tilknyttede temaer op. Optakten til rækken står Sieglind Ellger-Rüttgard fra Humboldt-universitetet i Berlin for, som efter udstillingsåbningen holder foredrag om »Lidelse og uretfærdighed set fra en specialpædagogisk synsvinkel«.

Foredragsrækken vil især fokusere på spørgsmålet, hvordan man italesætter de slemme erfaringer på en måde, som forhindrer, at ofrene endnu en gang bliver såret og traumatiseret.

Ud over dette arbejdes der på universitetet med et curriculum (læseplan) for kommende lærere om, hvordan de i en undervisningssituation skal omgås det betændte emne.

Günter Wulfs bog »Sechs Jahre in Haus F« er udkommet i forlaget Bastei Lübbe, ISBN 978-3-404-61699-2, har 253 sider og koster 11 euro.